

Danderyds kommun

Kommunrevisorer

Bilaga till revisionsberättelse 2016

1.1 Inledning

Vi kommunrevisorer har kommunfullmäktiges uppdrag att granska kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet och pröva om den sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi skall också granska om kommunens räkenskaper är rättvisande och om den kontroll som sker är tillräcklig.

Revisorerna, som är sex till antalet, har haft ett tiotal sammanträden under året. Kommunens revisorer är Folke Palmgren (ordförande), Sivert Svärling, Inge Telander, Peter Freme, Christina Hermelin och Mikael Adersteg. Revisorerna biträds av PwC.

I Sveriges Kommuner och Landstings skrift God revisionsbedömning i kommunal verksamhet 2014, anges inriktningen på följande sätt:

- **ändamålsenlighet**; om verksamheten efterlever och lever upp till fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.
- **ekonomi**; om verksamhetens resultat och resurser står i ett rimligt förhållande till varandra.
- **räkenskaper**; om verksamhetens redovisning upprättas i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed, om den ger en rättvisande bild av tillståndet.
- **intern kontroll**; om den kontroll som görs inom styrelser och nämnder är tillräcklig, dvs. om ledning, styrning, uppföljning och kontroll är tillfredsställande.

I denna bilaga vill vi framföra några mer allmänna synpunkter och kortfattat redovisa de granskningar som genomförts under revisionsåret 2016. Granskningarna finns presenterade i separata rapporter som dels finns i kommunens diarium och dels på revisorernas hemsida <http://danderyd.se/Kommun--politik/Organisation/Kommunrevisionen/Kommunrevisionens-dokument/>. Vårt uppdrag som lekmannarevisorer redovisas i en separat granskningsrapport för kommunens företag.

1.2 Kommunens verksamhet och ekonomi

Årets resultat uppgår till +157,7 mnkr. Resultatet för 2015 uppgick till +37,6 mnkr, vilket gör att resultatutfallet för 2016 är en förbättring med 120,1 mnkr jämfört med föregående år. Resultatet enligt balanskravet uppgår enligt årsredovisningen till +144,9 mnkr.

1.3 Granskningsarbete

1.3.1 Granskning av ansvarsutövande

Enligt kommunallagen ska vi granska all verksamhet årligen. Vi ska varje år uttala oss i frågan om ansvarsfrihet för styrelser och nämnder samt de enskilda ledamöterna i dessa. Underlag för vår bedömning i revisionsberättelsen för 2016 har varit:

- budget
- verksamhetsplaner
- protokoll
- uppföljningsrapporter
- delårsrapport
- årsredovisning

Efter genomförd granskning var vår sammanfattade bedömning att det fanns ett system för styrning, ledning, uppföljning och kontroll som omfattar samtliga nämnder, där kommunens övergripande mål bryts ned till inriktningsmål som utvärderas via effektmål. Viss diskrepans noterades dock avseende tillämpningen av detta system, särskilt avseende måttatta effektmål och hur dessa användes för utvärdering av inriktningsmålen. Sammantaget såg vi ett utvecklingsområde avseende nämndernas arbete med analys och bedömning av måluppfyllelse. Det framkom vid träff med kommunledningen att det pågick ett utvecklingsarbete med kommunens vision och målstyrningsmodell.

1.3.2 Granskning av årsredovisningen

Granskning av årsredovisningen innebär i första hand att kontrollera att kommunens räkenskaper är rättvisande. Genomgång har skett av följande dokument:

- förvaltningsberättelse
- resultaträkning
- balansräkning
- kassaflödesanalys
- driftredovisning
- investeringsredovisning

Granskningen syftade till att besvara revisionsfrågorna:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?

- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Vi bedömde att årsredovisningen i allt väsentligt redogjorde för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Kommunen levde upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömde att förvaltningsberättelsen innehöll den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

Vi bedömde att årets resultat var förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De övergripande sju finansiella målen för 2016 var uppfyllda. Vi bedömde vidare, utifrån årsredovisningens rapportering, att verksamhetens utfall delvis var förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. Av åtta övergripande verksamhetsmässiga mål var sex mål uppfyllda och två mål är delvis uppfyllda 2016.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt var rättvisande. Räkenskaperna var i allt väsentligt upprättade enligt god redovisningssed. De avvikelser som identifierades uppgick inte till så väsentliga belopp att det påverkade bedömningen om rättvisande räkenskaper.

1.3.3 Granskning av delårsrapport

Granskning av delårsrapport 2016 har gjorts. Granskningen syftade till att översiktligt bedöma om delårsrapporten gav svar på följande revisionsfrågor.

- Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda finansiella målen, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för verksamheten, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?

Följande var våra bedömningar efter genomförd granskning:

- I vår översiktliga granskning framkom att kommunen inte fullt ut hade anpassat sig till komponentavskrivning avseende materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). I kommunens delårsrapport saknades bedömning av resultateffekten av övergång till komponentavskrivning vilket vi ansåg vara otillfredsställande. I övrigt hade det inte framkommit några omständigheter som tydde på att kommunens delårsrapport upprättats i strid med lagens krav och god redovisningssed.
- Att det prognostiserade resultatet inte var helt förenligt med de finansiella målen som fullmäktige fastställt i budget 2016. Fem av sju mål bedömdes kunna uppfyllas för helåret.

- Att det prognostiserade resultatet avseende verksamheten inte var helt förenlig med de av fullmäktige fastställda målen i budget 2016. Fem av åtta mål bedömdes kunna uppfyllas för helåret.

1.3.4 Granskning av styrning av investeringar

Vi har genomfört en granskning av kommunstyrelsens och nämndernas interna kontroll avseende investeringsprocessen. Två större investeringsprojekt valdes ut för att ingå i granskningen. Dessa var Fribergaskolan (etapp 1-2) och kajerna vid Germaniaviken. Granskningen syftade till att besvara följande revisionsfråga:

Är kommunstyrelsens och nämndernas interna kontroll avseende investeringsprocessen tillräcklig?

Efter genomförd granskning gjorde vi bedömningen att den interna kontrollen avseende investeringsprocessen inte var helt tillräcklig. I granskningen noterades bland annat följande brister:

- Ekonomistyrningsregler och riktlinjer för investeringsverksamheten var inte uppdaterade efter nuvarande arbetssätt. De var inte heller uppdaterade efter den politiska organisationsförändring som skedde 2011 då tekniska nämnden delades upp i en fastighets- och en teknisk nämnd. Ekonomistyrningsreglerna och riktlinjerna för investeringsverksamheten var inte kända i hela organisationen. Olika rutiner hade tillämpats för de granskade investeringsprojekten.
- Ansvarsfördelningen var inte i alla delar av investeringsprocessen tydliggjord. Uttalat samordningsansvar för investeringsprojekt saknades.
- Medelstillelse till investeringsprojekt kunde göras i budget innan programarbete genomförts. Beslutsunderlag för enskilda investeringsprojekt var inte i alla delar tillräckliga med avseende på bland annat kostnadseffektiviseringskalkyler och beräkningar för drift/kapitaltjänst. Beslutsunderlag och kostnadsberäkningar gjordes på en relativt aggregerad nivå.
- Rutinerna för slutredovisning var inte implementerade i hela organisationen.

1.3.5 Granskning av lönerutinen

Vi har genomfört en granskning av den interna kontrollen i rapportering av löner och ersättningar samt arvoden till förtroendevalda. Granskningen har syftat till att bedöma om kommunstyrelsen och de granskade nämnderna har tillräcklig internkontroll.

Granskningen syftade till att besvara följande revisionsfråga:

Är kommunstyrelsen och nämndernas interna kontroll avseende rapportering av löner och ersättningar tillräcklig?

Efter genomförd granskning gjorde vi bedömningen att den interna kontrollen avseende rapportering av löner och ersättningar i allt väsentligt är tillräcklig. Dock noterades vissa brister enligt följande:

- Rutin för tilldelning av behörigheter i lönesystemet/självservice via blankett efterlevdes inte fullt ut.
- Rutin för kontroll av att registrerade behörigheter i lönesystemet/självservice överensstämde med delegationsordning saknades.
- Registrerade behörigheter i lönesystemet/självservice överensstämde delvis inte med förvaltningarnas attestförteckningar.
- Det fanns en differens mellan huvudbok och skattedeklaration.

1.3.6 Granskning av rektors förutsättning för pedagogiskt ledarskap

Vi har granskat rektors förutsättningar för pedagogiskt ledarskap. Granskningen syftade till att besvara följande revisionsfråga:

Har kommunstyrelsen och utbildningsnämnden en styrning av den kommunala skolan som ger rektorerna, mot bakgrund av deras samlade ansvar, rimliga förutsättningar för att utöva sitt pedagogiska ledarskap?

Efter genomförd granskning var vår sammanfattande bedömning att rektorerna för grundskolan i Danderyds kommun, mot bakgrund av deras samlade ansvar, inte fullt ut hade rimliga förutsättningar för att utöva sitt pedagogiska ledarskap. Den sammanfattande bedömningen baserades på en sammanvägning av nedanstående bedömningar.

Rektorerna hade tillgång till stödresurser kring administration, ekonomi, HR/personal-frågor, lokaler och fastigheter, inköp/upphandling samt juridik, men bedömningen var att stödresurserna rörande lokaler och fastigheter, inköp/upphandling samt juridik inte kunde betraktas som erforderliga. Orsakerna var att verksamhetskompetensen i stödet var för svagt (juridik och upphandling) samt att roll- och ansvarsfördelningen framstod som oklar (lokaler och fastigheter).

Respektive rektor hade mandat och möjlighet att organisera sin verksamhet så att erforderliga stödresurser fanns, både i form av ledningsfunktioner samt övrigt behov av kompetenser. Rektors mandat och möjligheter gav upphov till ett behov av en regelbundna avvägningar i hur resurserna skulle prioriteras, antingen direkt till verksamheten eller indirekt till verksamheten i form av ett utökat administrativt stöd till rektor.

Det skedde en tillräcklig uppföljning av rektorernas arbete som pedagogiska ledare, genom det arbete som bedrevs i produktionsdirektörens ledningsgrupp, genom medarbetarenkäten samt genom kvalitetsuppföljningsarbetet via Qualis och till delar genom Våga visa.

Till delar hade initiativ tagits för att utveckla rektors pedagogiska ledarskap. Genom de olika initiativ och beslut produktionsdirektören tagit och fattat hade frågan om det pedagogiska ledarskapet

tydliggjorts. Samtidigt framgick det inte att det från nämnd eller utskott fattats beslut med tydligt fokus på att stärka det pedagogiska ledarskapet.

Rektorerna i den kommunala grundskolan hade relevant kompetens, erfarenhet och utbildning för att kunna fungera som pedagogiska ledare.

1.3.7 Förstudie etik, korruption och oegentligheter

Vi har genomfört en förstudie rörande den interna kontrollen av etik, korruption och oegentligheter. Syftet var att få en översiktlig bild av hur kommunstyrelsen arbetade för att förebygga korruption och andra oegentligheter. Följande frågeställningar/ områden avsåg förstudien att belysa:

1. Har kommunstyrelsen genomfört bedömningar av var i verksamheterna risker kan uppträda?
2. Har styrelsen utarbetat riktlinjer för det förebyggande arbetet?
3. Hur säkerställs att det förebyggande arbetet genomförs enligt antagna riktlinjer?
4. Genomförs kontroller av risker för oegentligheter?
5. Vilken uppföljning och rapportering förekommer?

Efter genomförd förstudie var vår sammanfattade uppfattning att Danderyds kommun på ett i allt väsentligt tillfredställande sätt arbetade förebyggande vad gäller korruption och andra oegentligheter.

1.4 Protokollsläsningen

Arbetsuppgiften består i att läsa protokoll och bilagor, dels från innehållsmässig och dels från formell synpunkt. Vi har delat upp protokollsläsningen mellan oss och redovisat noteringar från läsningen vid våra revisionsmöten.

Vår uppfattning är att det är väsentligt att protokoll läggs ut på hemsidan för att alla medborgare kan läsa dem.

1.5 Granskning av kommunens bolag

Kommunens bolag, Djursholms AB, har granskats av utsedda lekmannarevisorer (hämtade ur kommunens revisionsgrupp) och revisorer. I granskningen har samplanering skett med företagets auktoriserade revisor och kommunrevisionen.

Granskningen har varit inriktad på att översiktligt bedöma rutiner för att styra, följa upp och kontrollera verksamheten. Vidare har en särskild granskningsinsats gjorts avseende intern kontroll kring etik, korruption och andra oegentligheter. Följande utvecklingsområden noterades:

- Bolaget hade inte utarbetat en bolagsspecifik anpassning av kommunens riktlinjer för EKO-frågor, där exempelvis bolagsspecifika riskområden lyfts fram.
- Det hade inte genomförts några särskilda insatser för att säkerställa att kommunens riktlinjer för EKO-frågor implementeras i bolaget.

- Det genomfördes inga särskilda kontroller för att identifiera eventuella oegentligheter avseende EKO-frågor.
- Handlingsplan för agerande vid eventuell förekomst av EKO-problematik saknades.

Avrapportering har skett till bolaget.

Sammantaget har bedömts att verksamheten skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen varit tillräcklig.

1.6 Uppföljning samt dialog och kontakter

I revisionen sker löpande uppföljningar av frågor vilka initierats i samband med läsning av protokoll, information från personal och förtroendevalda inom kommunen eller från allmänheten. Dessa uppföljningar utgör även en viktig grund i revisionsplaneringen inför kommande år.

Vidare har revisorerna, inom ramen för sitt uppdrag, haft möten med företrädare för kommunstyrelsen och några nämnder. Vidare har revisionen träffat kommunfullmäktiges presidium vid två tillfällen.